

A hasznosítható ismeret és a piacképes tudás

A közoktatás átfogó szemléletváltásának az igénye

Ma már köztudott, hogy a magyarországi foglalkoztatási szint nem javítható a közoktatás rendszerének mélyreható átalakítása nélkül. A foglalkoztatás kibővítése olyan cél, amely konszenzust élvez a társadalomban, hisz jót hoz annak, aki munka nélkül van, akár aktív álláskereső, akár korai nyugdíjas vagy gyesen lévő és hasznos azok számára, akik eltartják a közmunkásokat, a segélyekből élőket, hisz esély nyílik az álláshoz jutásra szélesebb körben.

Az OECD-átlaghoz képest közel tíz százalékpontos lemaradásunk van a nyolc osztályt vagy még azt sem végzettek körében a fejlett piacgazdaságokban vizsgált hasonló rétegekhez viszonyítva. Magyarországon 570 ezer általános iskolát vagy még azt sem végzett, nyugdíjkorhatár alatti, nem foglalkoztatott felnőtt él. Köztük a romák aránya nem haladja meg a harminc százalékot.

Az, hogy ezen társadalmi réteg példátlan mértékű marginalizálódása nem veszélyezteti az ország biztonságát, nyugalalmát, az a szociális intézményeknek köszönhető (rendszeres szociális segély, korai nyugdíj, gyese, önkormányzati közmunka).

A tartós inaktivitás olyan megélhetési stratégiákat és olyan szubkultúrát hoz létre, amely egyenesen vezet a nyomor és az igénytelenség tovább hagyományozásához. Konkrétan ahhoz, hogy a tartós munkanélküliek gyermekei a leggyengébb iskolákba kerüljenek és onnan a munkátlanság világába vissza.¹

A Kádár-korszak kétkézi munkára képzett nagy tömegeket, de ez ma már a szakmunkásképzésben sem elegendő cél. Az írás-olvasási ismeretek és az erre épülő készségek, kommunikáció, kooperáció, önálló problémamelemzés ma már a fizikai dolgozók körében is társított elvárások.

A sofőr példája jól mutatja, hogy mennyit változott a munka jellege. A tehergépkocsi vezető húsz éve elvezette az autót és más feladata nemigen volt. Ma már számlát kezel, bizonylatokat tölt ki, útvonalat tervez (GPS), partnerekkel kommunikál, esetleg üzletet is köt, tehát számítógép-ismeretekre, piaci információkra van szüksége ahhoz, hogy megmaradhasson a munkahelyén, különben külön plusz egy főt kell alkalmazni „mellé”, aki ezeket elvégzi.

Tehát az az iskolarendszer, amely nem képes az adaptációhoz, a folyamatos megújuláshoz szükséges tudással felruházni végzettjeit, az maga termeli a jövő kudarcorientált munkanélkülieit. Tartós megoldást csak a közoktatás átfogó megújítása, radikális szemléletváltás hozhat, amelynek célja a hasznosítható ismeret és a piacképes tudás.

A szegény családok gyermekei már 6-7 éves korukra olyan hátrányokat halmoznak fel, hogy azt csak egy igen korszerű közoktatási rendszer tud ellensúlyozni. A lényeg a sokat hangoztatott, de a gyakorlatban alig-alig megvalósult személyre szabott oktatás előtérbe helyezése, a sokféle, különböző családi háttérű, egyedi pályát befutó tanulók súlyos tanulási nehézségeinek gyors és hatékony kezelése. A közoktatás vezetése elég későn ismerte fel a rendszerváltás után, hogy a legjobb beruházás (és a leglátványosabban megtérülő), ha a kora gyermekkori oktatás feltételeit javítjuk és az ezekhez kapcsolódó infrastruktúrát.

A kora gyermekkori készségfejlesztés komoly szakmai felkészültséget igénylő munka.² Finnországban például komoly kutatóintézetek kísérletezik ki a leghatékonyabb diagnosztikus és fejlesztő módszereket és eszközöket a lemaradott gyermekek felzárkóztatására.

Magyarországon a szakma egyre inkább igényli a pedagógusképző intézmények strukturális átalakítását, tudás- és kutatóközpontok létrehozását, a külföldi példák tanulmányozását, beépítését a hazai gyakorlatba.

A fentiekről történő közös gondolkodás, diskurzus folytatásához felvázolom a tisztelt olvasóknak azokat a javaslatokat a közoktatási rendszer megújítására, amelyeket az egyik (legtekintélyesebb kutatókból álló) szakmai grémium állított össze.³

1 Kertesi Gábor-Varga Júlia: Foglalkoztatottság és iskolázottság Magyarországon, Munkagazdaságtani Füzetek, Corvinus Egyetem, 2005. 1. szám. 2.o.

2 Csapó Benő: A tanári tudás szerepe az oktatási rendszer fejlesztésében, Új Pedagógiai Szemle, 2007. 3-4. sz. 11.o.

3 Csapó Benő-Fazekas Károly-Kertesi Gábor-Köllő János-Varga Júlia: A foglalkoztatás növelése nem lehetséges a közoktatás átfogó megújítása nélkül, Élet és Irodalom 2006.november 17. 8. o.

1. Korai monitoring és beavatkozási rendszer működtetése a fejlődési zavarokkal küzdő, 0-6 éves gyermekek segítésére. Az óvodába járó gyermekek mentális állapot felmérése, a gyermek sajátos lemaradására koncentrálnak fejlesztő szolgáltatás preventív (megelőző) alkalmazása.

2. A tanító-, és tanárképzés színvonalának emelése. Modern pedagógiai módszerek, külföldi tapasztalatok.

3. Az általános iskolai tananyag folyamatos felülvizsgálata, különös tekintettel a munkavállaláshoz elengedhetetlenül szükséges alapképességekre.

4. A közoktatásban folyó pedagógiai munka és az iskolák permanens értékelése, egyéni követésen nyugvó teljesítménymérés. A tanulók környezeti és fejlődési adatainak összevetésén alapuló iskolaértékelési rendszer.

5. Küzdelem az iskolai szegregáció ellen a mainál hatékonyabb pedagógiai és gazdasági eszközökkel.

6. A szakképzés rendszerének felülvizsgálata a foglalkoztatási igényeknek megfelelően, hosszú távon.

7. A törvényekkel összhangban a tanárok bérezési rendszerének átalakítása. A legnehezebben képezhető gyermekeket oktató tanárok nagyobb anyagi elismerése, a munka milyensége szerinti differenciálás, ösztönzés.

Az ezredfordulón a skandináv államok példája is bizonyította, hogy a fenti intézkedések konkrét megvalósulása akár egyetlen nemzedéken belül is az élvonalba emelhet egy országot és régiókat. Erre van szüksége Békés megyének és Szarvasnak is.

Kántorné Hanzó Ildikó

Szúnyog vagy kérész? Kérész vagy szúnyog?

Kérdezhetnénk mi is a múlt heti szúnyogirtás után. Június 19-én ugyanis egy csodálatos, ritka látvánnyal örvendeztette meg azokat a TERMÉSZET (csupa nagy betűvel), akik a Körös-partra tévedtek ezen a délutánon: tiszavirágzás különös szépségében gyönyörködhattunk.

Rendkívül ritka látvány ez a Körösön, illetve különösen ritka dolog a Holt- Körösön ez az esemény. A kérészek – itt most éppen tiszai-kérészről van szó –, évekig nem jelennek meg, és egyszer csak szinte varázsütésre elkezdnek a víz felett rajzani. Most a Holt-Körös lassan mozgó sodorvonalában rajzottak, végig... és akkor ember tervez... és a méreg végez – megindult ugyanis parton, vízen és égben a szúnyogirtás. Hiszen be volt tervezve. Hiszen ekkorra volt betervezve.

A tiszavirágzás június végén, utolsó harmadában általában teliholdnál indul be, szinte varázsütésre, a leghosszabb napok valamelyikén. Tiszavirágzásnak a fantasztikus látványon és azon túl, hogy fontos eleme a vízi életrendszereknek, van egy üzenete is számunkra: jelzi a víz tisztaságát is!

Mindez most nem számított, mert szúnyogirtás van és kész...

Pedig szúnyog alig volt, és ezt a pecások is megerősíthetik. Nem is lehetett, hiszen előtte legalább két hétig eső, sok eső esett, hűvös volt.

Így beletrafáltak a kérészrajzásba!

„Sikerült” kettévágni a kérészek rajzását: csak 21-én, indult újra! Nem tudni mennyi kérész bánta ezt a barbárságot. Lehet, hogy 4-5 szúnyogot is sikerült elintézni... hiszen a napokban jelentek meg, indultak be a szúnyogok a felmelegedés hatására.

Igen, talán most kellene szúnyogirtáson gondolkodni!

Szeretném a kérészeket, a tiszavirágzást megmutatni az unokáimnak is! A szúnyogot nem féltem...

Szeretném kérni, ha lehet: június végén, a leghosszabb napokban, különösen teliholdnál, ne tessék mérgezni a kérészeket.

Egy környezetbarát